

A nyugati szövetségesek álláspontja és lépései

Mint az előbb megjegyeztük, annak a néhány személynek a kivételével, akiket egy esetleg kínossá válható diplomáciai fejlemény elkerülése végett engedtek Portugáliába távozni, egyetlen zsidónak sem tették lehetővé, hogy ilyen vagy olyan akció keretében elhagyja Magyarországot. A németek mereven ragaszkodtak a Führer utasításához, amely szerint az arabok érdekeit védendő¹⁶⁹, egyetlen zsidót sem szabad Palesztinába engedni; a semleges államok által támogatott 7800 zsidó legalábbis elméletileg engedélyt kapott a Nyugat-Európán át való távozásra – ehhez az útvonalhoz csak Berlinből jöhetett a különleges átutazási engedély –, de csak akkor, ha a budapesti zsidók deportálása újrakezdődik. A nyugati szövetségesek bátorították és támogatták a semleges államok kivándorlási terveit. Vajon a szövetségesek erőteljesebb fellépése több zsidót mentett volna-e meg az életnek: ez az egyik legvitatottabb kérdés a tömeges népirtás kutatásában, és az újabban elérhetővé vált bizonyítékok ismételtén felszítják a tudósok és laikusok kedélyét.

A közömbösség politikája. A nyugati hatalmak kétségkívül utálatot éreztek a Harmadik Birodalom kegyetlen és erkölcstelen faji politikája iránt. A náci zsidóellenes intézkedéseire azonban szinte kizárólag nemzeti érdekeikre vonatkozó megfontolások alapján reagáltak és cselekedtek. A náci időszak első esztendeiben általában azt hitték, hogy ez a rendszer nem ér meg hosszú időt, hogy faji politikája végül is mérséklődni fog. S noha az események nyilvánvalóan rácaffoltak ezekre a várakozásokra, a nyugati hatalmak folytatták megalkuvó politikájukat. A világtörténet rövidlátóan szemlélve úgy gondolták, hogy Hitler örökös „utolsó igényeit” kielégítve képesek lesznek fenntartani a békét. Ez jelenik meg abban is, hogy jobban tartottak a bolsevizmus hosszú távon fenyegető veszélyétől, mint a nemzetiszocializmus közvetlen veszedelmétől.

Az Anschluss és a náci egyre növekvő barbarizmusa kétségek elé állította a Nyugatot: a demokratikus hitvallásban alapvető zsidó–keresztény elvek összeütközésbe kerültek a nemzeti érdekekkel. Nagy-Britannia a Közel-Kelet stabilitásának megőrzése mellett kötelezte el magát, s ezért jó kapcsolatokat tartott fenn az arabokkal, következésképpen korlátoznia kellett a zsidók Palesztinába való bevándorlását. A válság sújtotta Egyesült Államok ódzkodott megváltoztatni szűk kontingensre épülő bevándorlási törvényeit és politikáját. A két ország a menekültprobléma nemzetközivé tételével igyekezett kiutat találni a dilemmából.

Roosevelt elnök kezdeményezésére 1938 júliusában konferenciát hívtak össze a franciaországi Évian-les-Bains-ben. 32 nemzet küldte el képviselőit; az angolok csak azzal a feltétellel voltak hajlandók részt venni, ha